

Statsråd Heidi Grande Røys
Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

FORNYINGS- OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENTET
01 SEPT. 2006
ARKIVKODE:
SAKSNR: 200602037-21

Norges
Juristforbund

Oslo, 30. august 2006

Innspill til regjeringens fornyingsarbeid

Det vises til utsendt invitasjon der en rekke instanser bes om å komme med innspill til regjeringens fornyingsarbeid. Norges Juristforbund har mottatt henvendelsen gjennom vår hovedorganisasjon Akademikerne. Pga. kort tidsfrist og fordi saken er viktig for oss sender Juristforbundet sine synspunkter direkte til departementet.

Hovedlinjer

Juristforbundet ser det som positivt at regjeringen prioriterer arbeidet med videreutvikling av offentlig sektor. Som fag- og profesjonsforening for alle landets jurister er vi sterkt engasjert i dette arbeidet. Majoriteten av våre medlemmer er sysselsatt i offentlig sektor. Juristene er sterkt representert i f.eks. politi og påtalemyndighet, rettsvesenet, skatteetaten, utlendingsinstitusjonene, den nye arbeids- og velferdsetaten og mange av departementene. Som arbeidstakerorganisasjon er det naturlig å engasjere seg i utviklingen av våre medlemmers fremtidige arbeidsplass.

I tillegg er Juristforbundet opptatt av at offentlig sektor fortsatt skal være et samfunnsmessig redskap med høy anerkjennelse og integritet. Det er viktig at offentlig sektor hele tiden har tillit i befolkningen. Folk flest må oppfatte at offentlig sektor løser oppgavene på en rasjonell og effektiv måte, og at man som bruker blir tatt betydelig hensyn til. Det er viktig at det finnes hjemler for beslutninger og vedtak, at alle behandles ut fra de samme kriteriene, at de individuelle rettighetene ivaretas og at det bygges inn kvalitetssikring og klageadgang.

Juristene er som profesjonsgruppe i mange tilfeller uløselig knyttet til offentlig sektors renommé. En kvalitativt god og forsvarlig forvaltning vil i praksis ofte bli styrt etter de samme prinsipper som gjelder for god juridisk saksbehandling. Hvis det reises tvil om offentlig sektors berettigelse eller legitimitet, vil dette fort også bli en kritikk av den juridiske håndteringen.

Juristforbundet slutter seg til hovedprinsippene om mer velferd og mindre administrasjon, mer lokal frihet og mindre detaljstyring. Forbundet mener at arbeidet med å utvikle offentlig sektor skal kunne skje kontinuerlig, ut fra langsiktige mål og bredest mulig politisk basis. Stadig skiftende fokus mht. mål, fremgangsmåter og metoder bidrar dessverre til destabilisering. De ansattes positive medvirkning avhenger bl.a. av kontinuitet og jevn kurs.

Konkrete tilbakemeldinger på problemstillingene

Spørsmålene som reises i invitasjonsbrevet er konkrete, og vi vil forsøke å forholde oss til dem på samme måte.

1 Kort om status

Hva er det viktigste problemet slik vi opplever situasjonen:

a) Det må bygges aktivt opp om etatenes/virksomhetenes egen evne til å fornye seg

Juristforbundet deler regjeringens oppfatning mht offentlig sektors omfang. Vi tror at de fleste kjerneoppgavene som håndteres av offentlig sektor, bør videreføres. Samtidig er det helt avgjørende at ledelsen og medarbeidere i de ulike etatene stimuleres og styres mot en større grad av ansvar for utvikling av egen etat. Dette behovet må ikke forveksles med den tidligere diskusjonen om privatisering og markedsutsetting. Kravet til effektivisering og forbedring gjelder uansett.

Ledelsen har en avgjørende rolle i en etatsintern fornyelsesprosess. Det har vært en positiv utvikling når det gjelder å sette offentlige ledere i stand til å møte slike krav. De over tid fått klarere mål å forholde seg til, og det er i noen tilfeller inngått avtaler om egne lønnsbetingelser knyttet til måloppnåelse. Men fortsatt tror vi det kan gjøres enda mer for at ledere i offentlig virksomhet opplever at de har ansvar og handlefrihet på linje med privat sektor.

Spesielt når det gjelder rekruttering og motivering av medarbeidere er man kommet for kort. Det er her avgjørende at ledelsen i etaten kan knytte til seg nøkkelmedarbeidere og tilby disse en offensiv og tilpasset personalpolitikk. Det statlige lønnsystemet er fortsatt altfor rigid. Forhandlingene om lønn og andre betingelser skjer i sentrale fora, langt unna den konkrete virkeligheten i hver enkelt etat. Dette fratar både medarbeiderne og ledelsen i etatene det ansvaret de burde ha hatt for å utvikle egen virksomhet.

Juristforbundet står i denne sammenheng naturligvis sammen med Akademikerne i synet på virkemidler for å rekruttere tilstrekkelig kompetanse til offentlig sektor. For å heve kvaliteten på offentlig sektor, er man avhengig av å sikre seg medarbeidere med høy og spesialisert utdanning. Individuell og lokalt basert lønnsdannelse er det beste virkemidlet for å oppnå dette. Disse synspunktene er imidlertid kjent for departementet, så vi vil ikke utdype dem ytterligere her.

Vi tror at fornyelsesarbeid som skal virke, må ta utgangspunktet i lokal kunnskap og vilje til forbedring. Dette krever romsligere rammevilkår for ledelsen og at den sammen med de ansatte tildeles mer ansvar. Vi har liten tiltro til fornyelsesarbeid gjennom sentraliserte og toppstyrte kampanjer eller storstilt omorganisering.

b) Det må bygges inn sikkerhet for brukerne av offentlig sektor

Vi står ovenfor en rettsliggjøring av samfunnet. Fenomenet er godt beskrevet i Makt- og demokratiutredningen (2003). Sett fra borgernes ståsted innebærer dette stadig flere lover, regler og forskrifter som man må forholde seg til. I praksis gir dette flere rettigheter, flere plikter for den enkelte.

Samtidig er rettssikkerhet en grunnleggende verdi i vårt samfunn. Dette betyr bl.a. at brukerne av offentlig sektor har krav på likebehandling. Juristforbundet mener dessuten at offentlig sektor som en del av rettssikkerheten plikter å gi brukerne veiledning og informasjon om lover og regler, rettigheter og plikter. Videre må det finnes reelle muligheter for å klage eller gå videre med en sak.

Juristforbundet vil også gi sterk støtte til arbeidet med å forenkle og brukertilpasse lover og regler. Som organisasjon for jurister er vi avhengig av at folk flest hele tiden forstår hensikten med lov- og regelverket, og har tillit til det.

Ordningen med ombud er bygd ut samfunnet på stadig flere områder, noe Juristforbundet stiller seg positivt til. Det er imidlertid også viktig at den interne kontrollen i etater og virksomheter hele tiden er tilfredsstillende. Det må sikres rutiner for klienthåndtering og kundebehandling som sikrer brukernes rettigheter.

c) Det må fokuseres spesielt på det lokale forvaltningsnivået

Juristforbundet er bekymret for om det lokale forvaltningsnivået vil klare de utfordringene offentlig sektor står ovenfor. Den norske kommunestrukturen preges av mange og små kommuner med ulikt sammensatte kompetansetilgjenger. Forbundet frykter at mangelen på juridisk kompetanse i mange kommuner kan føre til svekket rettssikkerhet og større risiko for feil i saksbehandlingen for den enkelte bruker.

Kommunesammenslåing og evt. ny kommunestruktur er et betent politisk spørsmål som Juristforbundet ikke har noen entydig mening om. Men skal kommunene få den kompetansesammensetningen som skal til for å oppnå rettssikkerhet, likebehandling og klageadgang for alle, må det uansett satses på interkommunalt samarbeid. Dette har med hell vært utviklet flere steder i Danmark.

2 Mål og prioriteringer

Hva er viktigst:

Vi viser til våre synspunkter nevnt ovenfor.

Hva er mindre viktig:

Spørsmålet om lokalisering av statlige etater og virksomheter har skapt skarp debatt ved flere anledninger. Juristforbundet mener dette spørsmålet bør holdes utenfor denne fasen av fornyingsarbeidet i offentlig sektor og behandles separat ved en annen anledning.

3 Tiltak og reformer

Hvilke tiltak bør settes i gang – gjerne i 5-10 års perspektiv:

Juristforbundet foreslår følgende tiltak innefor den skisserte rammen:

- Ledere i offentlig sektor bør gis ansvar og handlefrihet på linje med privat sektor. Dette er ikke et spørsmål om privatisering, men om vi ønsker profesjonelle og dynamiske ledere i sektoren.

- Kvalitetsnivået på tjenesteytingen i offentlig sektor bør vurderes ut fra kravene til rettssikkerhet, likebehandling og innfrielse av brukernes individuelle rettigheter.
- Juristforbundet ønsker økt innsats for å forenkle og rasjonalisere lover og forskrifter. Selv om etterspørselen etter våre medlemmers tjenester vil øke i et system som er overbelastet med rettsregler, tror vi dette på sikt vil underminere den nødvendige tilliten til lov- og regelverket.
- Det må gjennomføres en analyse av kvaliteten på saksbehandlingen i kommunene. Dersom alle borgere ikke har tilgang på samme rettssikkerhet fra sin kommunale forvaltning, må det settes inn tiltak som økte ressurser til kompetanseoppbygging, interkommunalt samarbeid eller kommunesammenslåing.

Eventuelt på hvilke områder bør det settes i gang forbedringsarbeid

4 Gode eksempler

Hvilke tiltak kan trekkes frem som gode eksempler som inspirasjon for andre:

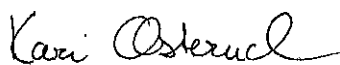
Juristforbundets vil her nevne opprettelsen av Domstoladministrasjonen som et vellykket grep. Her tydeliggjorde man en funksjon, ga den konkrete oppgaver og flyttet den ut av et mer omfattende og mangesidig byråkratisk system. Vi er ikke enige i alle de tiltak og strategier Domstoladministrasjonen har lagt opp til etter opprettelsen, men vi synes fortsatt at dette var et riktig strukturelt grep.

Det finnes flere paralleller når det gjelder opprettelse av offentlige direktorater og spesialorganer. Juristforbundet tror det er viktig å skille klart mellom de sentrale departementene, som skal fungere som politiske sekretariater, og den løpende offentlige tjenesteytingen.

Oppsummering

Norges Juristforbund mener at det bør drives et kontinuerlig fornyingsarbeid i offentlig sektor. Dette bør være en selvstendig aktivitet, uavhengig av andre politiske intensjoner. Det bør være et mål at arbeidet har et langsiktig og kontinuerlig preg med bredest mulig politisk støtte.

Vennlig hilsen

Kari Østerud
forbundsleder

Erik Graff
generalsekretær